

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Філологічний факультет

Кафедра філософії та культурології

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи
та освітньої діяльності

[Signature] / проф. Тетяна ФЕДІРЧИК/

“ 12 ” *серпня* 2024 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни

ФІЛОСОФІЯ

обов'язкова

Освітньо-професійна програма «Міжнародний туризм»
(назва програми)

Спеціальність 242 Туризм і рекреація
(вказати: код, назва)

Галузь знань 24 Сфера обслуговування
(вказати: шифр, назва)

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)
(вказати: перший бакалаврський/другий магістерський)

Географічний факультет
(назва факультету/ навчально-наукового інституту, на якому здійснюється підготовка фахівців
за вказаною освітньо-професійною програмою)

Мова навчання українська
(вказати: на якій мові читається дисципліна)

Чернівці 2024 рік

Робоча програма навчальної дисципліни **Філософія** складена відповідно до освітньо-професійної програми «Міжнародний туризм» спеціальності 242 «Туризм і рекреація» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженої Вченою радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича, протоколом № 3 від 03.04. 2023 року

Розробник та викладач: **Руснак Ігор Геннадійович**, к. філос. наук, асистент кафедри філософії та культурології

Погоджено з гарантом ОПП і схвалено методичною радою географічного факультету

Протокол № 1 від "12" 08 2024 року

Голова методичної ради факультету /
навчально-наукового інституту

(підпис)

Наталія АНДРУСЯК
(прізвище та ініціали)

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри філософії та культурології
Протокол № 1 від "12" серпня 2024 року

Завідувачка кафедри філософії та культурології

(підпис)

Ольга РУПТАШ
(прізвище та ініціали)

Схвалено

Науково-методичною радою Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
Протокол № 1 від "12" серпня 2024 року

Голова науково-методичної ради

(підпис)

Тетяна ФЕДІРЧИК
(прізвище та ініціали)

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Філософія – важлива частина світової культури, спрямована на рефлексію світогляду – осмислення його підвалин, ставлення людини до світу, до самої себе, до іншої людини, до суспільства, науки, різних сфер життя. Завдяки цьому її вивчення дозволяє сформуванню переліку загальних компетентностей, які лежать в основі вищої професійної освіти незалежно від сфери спеціалізації.

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ФІЛОСОФІЯ»:

Розвиток у студентів інтересу до філософського осмислення дійсності, світового історико-культурного процесу, життя в цілому; формування філософської культури мислення, пізнання світу та самих себе, навичок застосування філософської методології, окремих комунікативних навичок; актуалізація національної свідомості громадянина України, який має право обирати і бути обраним.

Пререквізити. Дисципліна розвиває набуті раніше студентами навички та знання з курсів «Людина і світ», «Актуальні питання історії та культури України», «Вступ до спеціальності», «Етика та естетика», «Правознавство», «Екологія», тощо.

Постреквізити. На курс «Філософія» можуть опиратися різні наступні за часом вивчення дисципліни такі як «Соціологія», «Політологія», «Психологія», «Культурологія», «Релігієзнавство», «Логіка та критичне мислення», й інші, а також курси, орієнтовані на вивчення філософських аспектів науки загалом чи конкретних наук, у тому числі курс «Філософія науки» у підготовці освітнього рівня «Магістр».

2. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ:

згідно з вимогами освітньо-професійної програми, передбачають оволодіння студентами такими **компетентностями**:

- ЗК3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо
- ЗК4. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу
- ЗК6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК9. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми
- ЗК12. Навички міжособистісної взаємодії

СК – спеціальними

СК2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях

У межах вивчення дисципліни «Філософія» студенти набувають наступних **програмних результатів**:

Програмні результати навчання ОП	Методи навчання	Засоби оцінювання та форми контролю
ПРН14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.	<ul style="list-style-type: none"> робота рекомендованими матеріалами, запитання-бесіда, діалог, дискусія індивідуальні завдання. 	<ul style="list-style-type: none"> екзамен (іспит) тести, усне та письмове опитування, контрольні, самостійна робота за індивідуальними завданнями; презентації результатів виконання завдань.
ПРН16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.	<ul style="list-style-type: none"> робота рекомендованими матеріалами, запитання-бесіда, діалог, дискусія індивідуальні завдання. 	<ul style="list-style-type: none"> екзамен (іспит) тести, усне та письмове опитування, контрольні, самостійна робота за індивідуальними завданнями; презентації результатів виконання завдань.

Передбачені в межах курсу форми роботи (групова робота, дебати, робота в парах, презентації) спрямовані на формування у студента *соціальних навичок (soft skills)*.

По завершенні вивчення навчальної дисципліни студент повинен

знати :

- комплекс основних філософських категорій та понять;
- особливості основних філософських напрямків, течій та шкіл;
- розуміти сенс інтелектуального і соціокультурного призначення філософії, її пізнавальних та культурних можливостей, історичної ролі.

вміти:

- знаходити, класифікувати та аналізувати інформацію з різних джерел;
- встановлювати зв'язок між окремими твердженнями в загальній системі поглядів і переконань;
- розпізнавати типові помилки в аргументації;
- дискутувати на запропоновані теми;
- аргументувати власну позицію у розв'язанні світоглядних проблем, спираючись на визначені філософські підходи;

- використовувати філософські методи дослідження у своїй науковій, суспільно-політичній та громадській діяльності;

володіти навичками:

- порівняння різних підходів до розв'язання актуальних соціальних і гуманітарних проблем;

- аналізу та сприймання текстів, що мають філософський зміст;

- виявлення та обґрунтування ціннісних засад різних видів діяльності;

- виявлення вербальних і невербальних засобів маніпуляції;

застосовування форм і засобів сучасного філософського дискурсу для обґрунтування власного світогляду, вдосконалення особистої культури міркувань.

3. ОПИС ЗМІСТУ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

3.1 Загальна інформація

Назва дисципліни: Філософія									
Форма навчання	Рік підготовки	Семестр	Кількість		Кількість годин				Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекції	семінарські	самостійна робота	індивідуальні завдання	
Денна	2	3	4	120	15	15	90	-	Іспит
Заочна	2	3	4	120	10	-	110	-	Іспит

3.2 Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин										
	денна форма						Заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі				
		л	с	інд	с.р.		л	с	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	
Теми лекційних занять	Змістовий модуль 1: Свідомість, знання, інформація як предмет філософського аналізу										
Тема 1. Предмет філософії	16	2	2		10	16	1			15	
Тема 2. Проблема свідомості	16	2	2	1	10	18	2			16	
Тема 3. Знання. Наука. Істина	16	2	2	2	10	18	2			16	
Тема 4. Довіра до інформації із зовнішніх джерел	17	2	2	2	10	17	1			16	
Разом за ЗМ1	65	8	8	5	40	69	6			63	
	Змістовий модуль 2. Свобода волі, мораль, закон та їх філософське осмислення										

Тема 5. Свобода і відповідальність	18	2	2	2	14	18	2			16
Тема 6. Мораль, моральність, нормативність	19	2	2	2	14	17	1			16
Тема 7. Законність і справедливість	18	3	3	1	12	16	1			15
Разом за ЗМ 2	55	7	7	5	40	51	4			47
Усього годин	120	15	15	10	80	120	10	-	-	110

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної й індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 0,33 ((15+15)/90); для заочної форми навчання – 0,09 (10/110).

3.3 Теми семінарських занять

№	Назва теми	Кількість годин
1	Смисловий простір філософського знання	2
2	Свідомість, мозок, суб'єктивний досвід	2
3	Філософське осмислення знання: сприйняття, віра, переконання	2
4	Способи подачі інформації та засоби маніпуляції	2
5	Свобода чи детермінізм: сучасні розв'язки проблеми	2
6	Принципи ухвалення морально зважених рішень	2
7	Шляхи реалізації законності та справедливості в громадянському суспільстві	3

3.6 Тематика індивідуальних завдань

№	Назва теми	Кількість годин
1	Основні ідеї менталізму та еволюціонізму в осмисленні проблеми свідомості	1
2	Проблема істини й омани	2
3	Цифрова інформація як засіб маніпуляції в сучасному світі	2
4	Історія як поступ людства в усвідомленні свободи	2
5	Місце та роль біофілософії в сучасній науковій парадигмі	2
6	Принцип рівних можливостей і гендерні проблеми	1

3.7 Самостійна робота студента

№	Назва теми	Кількість годин
1	Філософія як шлях самотворення	10
2	Мисленневий експеримент як метод дослідження у філософії свідомості	10
3	Аргументи й контраргументи щодо наукового реалізму	10
4	Інтелектуальна автономія: виклики сучасності	10

5	Мораль і право для штучного інтелекту та цифрової людини	14
6	Засади обґрунтування моралі (релігія, традиції, раціональність)	14
7	Сильні і слабкі сторони лібералізму	12

Дидактико-методичний супровід індивідуальних завдань та СРС розміщено в системі електронного навчання Moodle: <https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=211>

Технічне й програмне забезпечення /обладнання

Обов'язкове: (для навчального закладу) – мультимедійний проектор; екран; дошка / фліпчарт, крейда/ маркер – для роботи в аудиторії.

(для студента) – наявність доступу до мережі Internet як під час заняття так під час індивідуальної/самостійної роботи в межах курсу; мобільний пристрій зі встановленим додатком moodle та telegram, а також активний поштовий аккаунт в корпоративній мережі ЧНУ.

Також:

офісні програми призначені для основної маси користувачів: текстові й табличні редактори, графічні редактори, засоби презентацій, системи управління базами даних, а також їх інтегровані пакети (Microsoft Word, Microsoft Excel, Lotus SmartSuite, Open Office, Libre Office) тощо*.

* назви офісних програм наведені як приклад, студент вільний обирати інші ПЗ з еквівалентним функціоналом для виконання поставлених задач в межах курсу.

Додаткове: за потреби – будь-яке технічне чи програмне забезпечення в якому може виникнути ситуативна необхідність. **Однак, відсутність такого жодним чином не порушить рівність доступу слухача до освітніх послуг в межах курсу, а наявність не надасть слухачеві додаткових переваг перед іншими слухачами.**

4. ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ, МЕТОДИ НАВЧАННЯ І ВИКЛАДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Форми навчання – проблемні, інтерактивні лекції та лекції – візуалізації, семінарські заняття – онлайн чи офлайн у формі інтерактивної комунікації: кооперативне навчання, ситуативне моделювання, опрацювання дискусійних питань, самостійна пошукова робота.

Підходи до навчання: використовуються студентоцентрований, проблемно-орієнтований, діяльнісний, комунікативний, професійно-орієнтований, міждисциплінарний підходи. Для викладання матеріалів з навчальної дисципліни «Філософія» використовуються наступні методи навчання.

Для викладання матеріалів з навчальної дисципліни «Філософія» використовуються наступні методи навчання.

4.1. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності.

Серед основних – класична лекція, інтерактивна лекція, орієнтовані за засвоєнні теоретичних та практичних моделей, що пропонує філософія в межах визначеної програмою проблематики. Серед основних прийомів утримання уваги використовуються проблемні питання, елементи меметики та мнемоніки з метою ефективного засвоєння студентом матеріалу.

4.2 Методи стимулювання й мотивації навчально-пізнавальної діяльності.

Окремо застосовується бесіда як інтегративний компонент лекції – ключовою функцією якої є мотиваційно-стимулююча діяльність.

Використання ситуативних задач, ігор, з пізнавальною метою підвищують увагу та мотивацію студента та покращують засвоєння теоретичного матеріалу. Використання дискусій та аналізу життєвих ситуацій допомагає розвинути компетентності, спрямовані на формування культури мислення, логічного та послідовного викладу думок тощо.

Здійснюється широке використання кейс-методів – обговорення конкретних (реальних) ситуацій з метою досягнути освітніх цілей високого рівня за таксономією Блума.

5. КРИТЕРІЇ ТА ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Критерії, які використовуються при оцінюванні усної відповіді студента при викладанні дисципліни “Філософія” для непрофільюючих факультетів ЧНУ:

- 5 балів** – вичерпна відповідь на питання семінарського заняття. Студент виявив всебічне, систематичне й глибоке знання матеріалу, глибоко засвоїв основну й додаткову літературу з теми, рекомендовану планом. Доповідає активно й упевнено, не прив’язаний до конспекту. Відповідь вирізняється багатством і точністю використаних термінів. Матеріал викладається послідовно та логічно. У розумінні та викладі навчального матеріалу студент виявляє науковий підхід і творчі здібності. Після завершення доповіді відповідає на більшість питань викладача та товаришів. (При цьому викладач має право поставити до трьох коротких питань за темою семінарського заняття загалом, а не лише з питання, яке висвітлював студент).
- 4 бали** – студент виявляє достатні знання матеріалу, не припускається у відповіді суттєвих неточностей, засвоїв основну літературу, рекомендовану планом. Дає відповіді на питання викладача та одногрупників. Доволі часто звертається до конспекту.
- 3 бали** – студент виявляє знання матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і роботи за спеціальністю. Доповідач сильно прикутий до конспекту, припускається помилок. Матеріал частково розкриває проблему. Відповідає на поставлені запитання з помилками, однак спроможний зі сторонньою допомогою виправити їх.
- 2 бали** – студент не може розкрити питання плану без допомоги електронного чи роздрукованого тексту, у матеріалі орієнтується слабо, допускає принципові помилки. Відповідає на поставлені питання тільки зі сторонньою допомогою. У відповіді студент не розкриває проблему;
- 1 бал** – студент зачитує підготовлений матеріал до семінару, розкриває проблему поверхнево чи фрагментарно. На запитання викладача та студентів відповіді не може.
- 0 балів** – відповіді немає або вона абсолютно не розкриває сутності питання.

Крім усної відповіді передбачено загальні принципи розподілу балів за інші види роботи:

1 бал – усна відповідь на конкретне запитання (не репродуктивного характеру) на лекційному чи семінарському занятті в ході фронтального опитування;

1 бал – змістовне доповнення;

3-5 балів – тести до тем, розміщені в системі електронного навчання Moodle;

1 бал – формулювання змістовних запитань до доповідача;

5 балів – виготовлення наочності з глибоким смисловим навантаженням до теми лекційного чи семінарського заняття (за погодженням із викладачем);

10 балів – підготовка тез до наукової конференції (вимоги: повинні мати науковий характер, написаний на основі наукових статей, монографій, не тільки підручників; максимальна оцінка залежить від складності теми).

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
	Оцінка (бали)	Пояснення за розширеною шкалою
Відмінно	A (90-100)	відмінно
Добре	B (80-89)	дуже добре
	C (70-79)	добре
Задовільно	D (60-69)	задовільно
	E (50-59)	достатньо
Незадовільно	FX (35-49)	(незадовільно) з можливістю повторного складання
	F (1-34)	(незадовільно) з обов'язковим самостійним повторним опрацюванням освітнього компонента до перескладання

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання є: стандартизовані тести, індивідуальні та групові (командні) проекти, дослідницько-творчі роботи; есе; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Форми поточного та підсумкового контролю

Для поточного контролю: заслуховування доповідей та повідомлень на семінарських заняттях, тести, аналіз різних видів повідомлень (наукової статті, доповіді, виступу у ЗМІ тощо), студентські презентації та виступи на наукових заходах.

Для контролю самостійної роботи: тестування, анотації опрацьованих першоджерел, підготовка есе (проекту), підбір відео, аудіо та текстового матеріалу за визначеною темою.

Для підсумкового контролю: екзамен.

У курсі «Філософія» передбачаються роботи, які є обов'язковими для виконання та ті, що виконуються за бажанням студента. Обов'язкові завдання передбачають можливість набрати певну кількість балів якої вистачить на достатній рівень. Для того щоб досягти більш високого рівня, виникає необхідність виконувати і необов'язкові види робіт. Перелік видів робіт та передбачена за їх виконання кількість балів наводяться у таблиці:

**Форми поточного та підсумкового контролю
та кількість балів за їх виконання**

№ п/з	Контрольні заходи	Обов'язкові або заохочувальні	Максимальна кількість балів за контрольний захід
1	Участь в обговоренні на лекціях	Заохочувальне оцінювання	10
2	Робота на семінарських заняттях	Обов'язково	30
3	Позааудиторне тестування	Обов'язково	20
4	Груповий проєкт (МЗ)	Обов'язково	10
5	Творче завдання (одне у ЗМ1,2)	За бажанням	бал прописаний у завданні
6	Виконання домашніх завдань: відповіді на проблемно-пошукові питання	За бажанням	2
7	Підготовка 5-хвилинної презентації та виступ в аудиторії	За бажанням, при взаємодії з викладачем	5
8	Портфоліо	За бажанням	10
9	Підготовка тез до наукової конференції (за проблематикою на стику філософії та проф.тематки)	За бажанням, при взаємодії з викладачем	10
10	Підсумковий тест	як альтернатива (або частина) екзамену	40 (10)

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне оцінювання (аудиторної та самостійної роботи)							Кількість балів (ПТ або іспит)	Сумарна к-ть балів
Змістовий модуль №1				Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7		
30				30			40	100

T1, T2 ... T7 – теми змістових модулів.

Перелік питань для підсумкової атестації з курсу «ФІЛОСОФІЯ»

1. Розкрийте предмет, методи і функції філософії.
2. Опишіть взаємозв'язки і взаємовпливи філософії та науки, мистецтва, релігії.
3. Вкажіть особливості становища людини у світі, основні антропологічні проблеми.
4. Визначте умови формування та загальні риси філософії Давньої Греції.
5. Здійсніть загальний аналіз психофізичної проблеми у філософії свідомості.
6. Проаналізуйте витoki психофізичної проблеми у філософії Р.Декарта
7. Які аргументи проти матеріалізму у сучасній філософії свідомості вам відомі?
8. Розкрийте зміст парадоксів та критики кваліа.
9. Проаналізуйте основні тези філософії свідомості Д.Чалмерса
10. Репрезентуйте ключові принципи «тесту Тьюрінга» та «китайської кімнати».
11. Вкажіть різновиди матеріалізму у вченні про свідомість (біхевіоризм, функціоналізм, елімінативізм)
12. Поясніть, що таке мисленнєвий експеримент, які мисленнєві експерименти вам відомі.
13. Поясніть, що таке знання, які є види та форми знання.
14. Розкрийте сутність та наведіть приклади застосування основних теорій істини.
15. Проаналізуйте переваги та недоліки класичної теорії істини.
16. Поясніть сутність парадоксів Гетьє, проти чого вони були спрямовані?
17. Порівняйте переваги та недоліки класичної та каузальної концепції знання.
18. Поясніть чим наукове знання відрізняється від ненаукового.
19. Розкрийте основні засади та категорії класичного психоаналізу З.Фройда.
20. Розкрийте особливості аналітичної психології К.Юнга, його вчення про архетипи колективного несвідомого.
21. Проаналізуйте основні відмінності психоаналітичних вчень К.Г.Юнга та З.Фройда.
22. Здійсніть аналіз понять позитивної та негативної свободи у вченні Е.Фрома.
23. Проаналізуйте зміст вчення Е.Фрома про любов: проблеми та види любові.

24. Дайте характеристику типам соціально непродуктивних характерів у вченні Е.Фрома.
25. Вкажіть основні проблеми аргументації (типові помилки мислення) (за С. Лоу)
26. Визначте зміст поняття «критичне мислення», його властивості, ознаки та умови розвитку.
27. Розкрийте основні закони логіки, поясніть чому вони є основою критичного мислення.
28. Автоматизм і стереотипність як особливі форми обробки інформації.
29. Розкрийте роль софістів та софізмів в історії філософії та становленні логіки як науки.
30. Проаналізуйте положення методологічного сумніву Декарта. Вкажіть його переваги та недоліки для пізнання.
31. В чому суть проблеми «інформація – знання»: основні способи та шляхи перетворення інформації на знання.
32. Чим відрізняється формалізоване та неформалізоване знання?
33. Розкрийте проблему: засоби масової інформації та методи маніпулювання людською свідомістю
34. Розкрийте зміст стандартів якості ЗМІ: ключові положення та поняття
35. Проаналізуйте проблему лінгвістичної відносності (гіпотеза Сепіра-Уорфа) та її роль в опануванні критичним мисленням.
36. Здійсніть аналіз осмислення свободи в античній філософії
37. Розкрийте зміст понять Свобода та Фатум у теорії Платона. Міф про Ера.
38. Вкажіть основні риси проблеми свободи у християнській філософії епохи Середньовіччя
39. Як співвідносить свобода волі та вчення про напередвизначення у Середньовіччі?
40. Свобода волі і детермінізм: сумісні, несумісні та альтернативні способи розв'язання проблеми
41. Розкрийте сутність проблеми вибору: екзистенційний та психологічний аспекти
42. Розкрийте суть співвідношення понять детермінізм та індетермінізм у вченні про свободу
43. Розкрийте суть співвідношення понять детермінізм та компатібілізм у вченні про свободу
44. Розкрийте суть співвідношення понять лібертаріанство та компатібілізм у вченні про свободу
45. Вкажіть в чому полягає багатозначність поняття свободи в історії філософії
46. Поясніть, як обґрунтовує поняття «парадокс вибору» Барі Шварц. Поясніть в чому він полягає
47. Проаналізуйте кантіанське розуміння моралі. Кореляція моралі та релігії
48. Розкрийте значення категоричного та гіпотетичного моральних імперативів у філософії І.Канта
49. Проаналізуйте антропологічне та морально етичне значення поняття “воля до влади” у філософії Ф.Ніцше
50. Проаналізуйте проблему нігілізму у філософії Ф.Ніцше
51. Дайте характеристику проблемі людини як Надлюдини у Ф.Ніцше
52. Розкрийте сутність категорії морального релятивізму: суб'єктивна та інтерсуб'єктивна моделі
53. Емотивізм у вченні про мораль: переваги та недоліки концепції
54. Вкажіть чи є мораль об'єктивною?
55. Проаналізуйте сутність утилітаристських концепцій в етиці (І.Бентам, Дж.Стюарт Міль)

56. Проаналізуйте переваги та недоліки теорії божественного встановлення моралі
57. Здійсніть критичний аналіз теорії справедливості Джона Ролза
58. Здійсніть критичний аналіз теорії справедливості Роберта Нозіка
59. Вкажіть на основні відмінності між поняттями «моральне» та «легальне»
60. Проаналізуйте інтерв'ю: **Рассел Б.** «Що таке філософія?»
61. Проаналізуйте працю: **Агаці Е.** Людина як предмет філософії.
62. Проаналізуйте працю: **Г.В.Ф. Гегель.** Хто мислить абстрактно?
63. Проаналізуйте працю: **Фром Е.** «Втеча від свободи» (Глава 2)
64. Проаналізуйте працю: **Д.Ф.Волес.** «Це вода»
65. Проаналізуйте працю: **Платон.** «Крітон»

Критерії оцінювання результатів навчання з навчальної дисципліни на іспиті (усно, за умови аудиторного навчання під час сесії).

Виконання завдань чи усні відповіді оцінюються за такою шкалою:

31-40 балів – високий (творчий) рівень навчальних досягнень студентки/студента характеризується засвоєнням не лише суттєвих ознак категорій і понять, а й розумінням їхніх зв'язків з іншими; знання узагальнені, системні, студентка/студент здатна/ий використовувати їх у нестандартних ситуаціях; у розумінні та викладі навчального матеріалу студентка/студент виявляє науковий підхід і творчі здібності, всебічне, систематичне й глибоке знання матеріалу.

Студентка/студент у практичній частині зовсім не допускає або допускає незначні/технічні помилки під час виконання завдань. Цим може бути аргументована варіація балів в межах коридору 31-40 балів.

20-30 балів – достатній (конструктивно-варіативний) рівень навчальних досягнень характеризується знанням суттєвих ознак понять і категорій, студентка/студент вільно оперує ними, тобто відтворює стандартний перелік відомостей про основні задачі логіки та критичного мислення; вміє розв'язувати практичні завдання; однак знання не узагальнені, студентка/студент не вміє переносити їх і використовувати в інших ситуаціях в повному обсязі, при цьому виявляє досить повні знання матеріалу, не припускається у відповідях суттєвих неточностей, засвоїла/в основну літературу, рекомендовану навчальною програмою, іноді послуговується попередніми записами, дає повні відповіді на додаткові запитання викладача/ки.

Студентка/студент у практичній частині припускається помилок під час виконання завдань, але в цілому масив завдань правильно виконано в обсязі 50-75%, з допущенням не грубих помилок. Цим може бути аргументована варіація балів в межах коридору 20-30 балів.

10-19 балів – середній (репродуктивний) рівень навчальних досягнень: студентка/студент знає основні ознаки поняття чи категорії, здатна/ий відтворити основні відомості володіє елементарними вміннями навчальної діяльності, виявляє знання та вміння, достатні для подальшого навчання і роботи за спеціальністю; увага студентки/студента прикута до записів, зроблених під час підготовки до усної відповіді; студентка/студент припускається помилок, відповіді не повно розкривають проблеми та шляхи їхнього розв'язання; відповідає на додаткові поставлені запитання з помилками, однак спроможна/ий за допомогою екзаменатора/ки виправити їх.

Студентка/студент у практичній частині припускається значних помилок під час виконання завдань, правильно масив завдань виконано в обсязі 25-50 %. Цим може бути аргументована варіація балів в межах коридору 10-19 балів.

4-9 балів – низький (рецептивно-продуктивний) рівень навчальних досягнень характеризується дифузно-розсіяним уявленням про категорії та поняття, на основі яких студентка/студент відрізняє їх від інших; студентка/студент відповідає, читаючи зроблені під час підготовки до усної відповіді записи, без допомоги яких у матеріалі орієнтується слабо, допускає принципові помилки; відповідає на додаткові поставлені запитання тільки за допомогою підказок екзаменатора/ки, відповіді не розкривають сутність проблем, сформульованих у питаннях.

Студентка/студент у практичній частині припускається грубих помилок під час виконання завдань, правильно масив завдань виконано в обсязі 10-25%. Цим може бути аргументована варіація балів в межах коридору 4-9 балів.

0-3 балів – студентка/студент не розкриває сутність проблем, сформульованих у заліковому завданні, або торкається питань поверхово чи фрагментарно, не розкриваючи їх сутності. На додаткові запитання викладача/ки відповісти не може. Практичні завдання правильно виконані менше ніж на 10%

Загальна оцінка знань і вмінь студентки/студента виставляється за змістові та підсумковий модуль і не може перевищувати 100 балів.

ПОЛІТИКА АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Викладання курсу «Філософія», контроль й оцінювання знань і вмінь студентів спрямовані на дотримання вимог академічної доброчесності (Див.: *Правила академічної доброчесності ЧНУ ім. Ю. Федьковича*: https://drive.google.com/file/d/1EzBsehqERCEzxJwWe-rz6_eTUFUBGv4o/view).

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні навчальної дисципліни регламентовано такими документами:

✓ «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»
<https://www.chnu.edu.ua/media/jxpbs0zb/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu.pdf>

✓ «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/media/n5nbzwwgb/polozhennia-chnu-pro-plahiat-2023plusdodatky-31102023.pdf>

Студенти несуть особисту відповідальність за випадки їхнього порушення, враховуючи плагіат, списування, підказування тощо. У разі виявлення академічної недоброчесності вперше бали, зараховані студентові/студентці за виконане завдання, скасовуються. Повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання усіх нарахованих за курс балів.

7. Рекомендована література

7.1 Фахова (основна)

1. Руснак І. Теоретичні витoki та методологічні недоліки концепту «китайська кімната» Дж. Сірла. Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. 2019. № 813. С. 79–83. (*IndexCopernicus ICV: 50.47*)
2. Губерський Л. Філософія. Базовий підручник для студентів вищих навчальних закладів / Л.Губерський. К. : Фоліо, 2018. 622 с.
3. Лузан А.О. Вступ до філософії / А.Лузан. К. : Центр навчальної літератури, 2019. 136 с.
4. Мозговий Л., Додонов Р. Філософія, логіка, філософія освіти / Л. Мозговий, Р. Додонов., К. : Центр навчальної літератури, 2019, 512 с.
5. Причепій Є. Філософія: підручник / Є. Причепій, А. Черній, Л. Чекаль. К.: Академія, 2009. – 592 с.
6. Філософія: методичні рекомендації до семінарських занять для ЗВО / укл.: І.Р.Григорків-Коротчук. Чернівці: Чернівец. нац. ун-т ім. Ю.Федьковича. 2023. 76 с.

7.2 Допоміжна

1. Андрущенко В. Філософія. Природа, проблематика, класичні розділи: навч. посіб. / В. Андрущенко, Г.Волинка, Н. Мозгова та ін.;[за ред. Г. Волинка]. К.: Каравела, 2016, 368 с.

2. Почепцов Г. Від покемонів до гібридних війн: нові комунікативні технології ХХІ століття: монографія. Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2017. 260 с.

3. Свендсен Ларс Філософія свободи: Львів: Видавництво Анетти Антоненко, Ніка-Центр, 2016. 336 с.

4. Хоменко І. Логіка. Теорія та практика / І.Хоменко. К.: Центр навчальної літератури, 2019, 400 с.

5. Філософія: підручник / В.С. Бліхар та ін. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.

8. Інформаційні ресурси

<http://www.nbuv.gov.ua/> Бібліотека ім. В.Вернадського.

<http://www.filosof.com.ua/> Інститут філософії НАН України імені Григорія Сковороди.

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/index.htm> Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка.

<http://www.philsci.univ.kiev.ua/biblio/lit-bac.html> Філософія (для бакалаврів природничих спеціальностей).

<http://plato.stanford.edu/> Філософська енциклопедія Стенфордського університету. (Англійською мовою).